

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2017

Województwo wielkopolskie

prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska

dr Tomasz Pilewicz

dr Dariusz Turek

dr Patrycjusz Zarębski

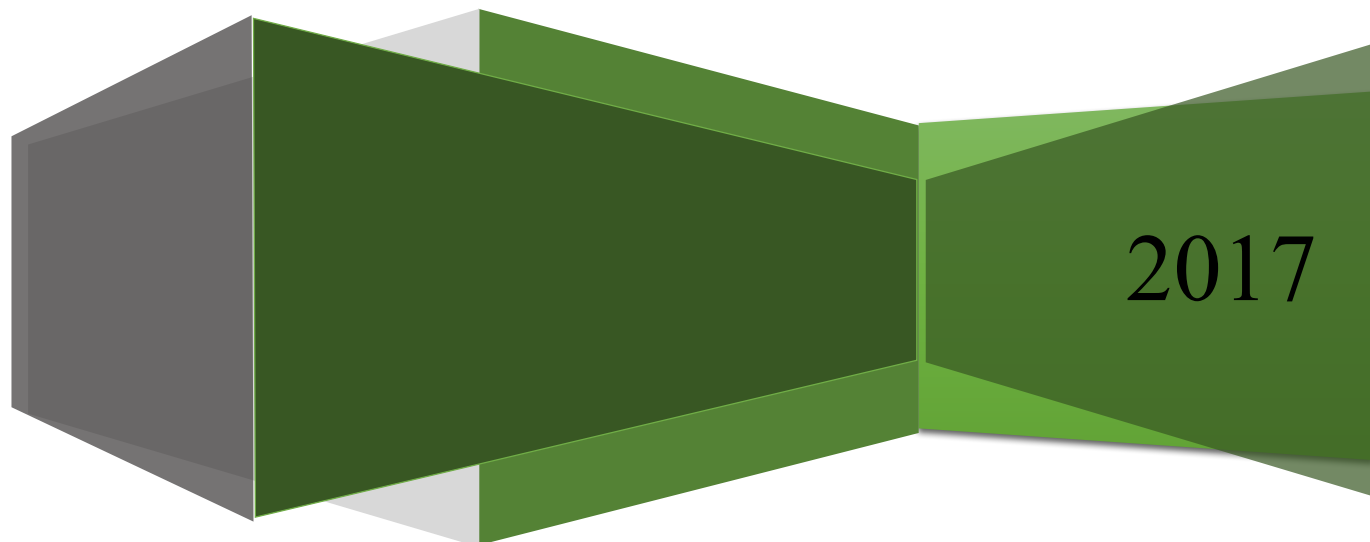
mgr Mariusz Czernecki

mgr Dagmara Miąsek

mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Warszawa, listopad 2017

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A. działa na rzecz zwiększenia napływu inwestycji do Polski, rozwoju polskich inwestycji zagranicznych oraz intensyfikacji polskiego eksportu.

Wspierając przedsiębiorców, Agencja pomaga w pokonywaniu procedur administracyjnych oraz prawnych dotyczących konkretnych przedsięwzięć. PAIH pomaga m.in. w opracowaniu rozwiązań prawnych, znalezieniu odpowiedniej lokalizacji, wiarygodnych partnerów oraz dostawców.

PAIH realizuje programy dedykowane ekspansji na rynki perspektywiczne: Go China, Go Africa, Go Arctic, Go India, Go ASEAN oraz Go Iran. W celu bezpośredniego wsparcia polskich firm na miejscu inwestycji, Agencja sukcesywnie uruchamia oddziały zagraniczne.

Szczegółowe informacje na temat usług oferowanych przez PAIH dostępne są na stronie: www.paih.gov.pl

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są corocznie publikowane od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa wielkopolskiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W tej części opracowania znajduje się tabelaryczne syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa wielkopolskiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny wielkopolskich powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie na podstawie zezwoleń ważnych na koniec 2016 r.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiągnięcie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji

kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - zakwaterowania i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają one znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej, a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Województwo wielkopolskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Charakteryzuje się wysoką koncentracją kapitału zagranicznego zaangażowanego w Polsce oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na 1 mieszkańca.

Głównymi atutami województwa są:

- równomierny rozwój gospodarczy przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym,
- wysoki potencjał kapitału ludzkiego, który jest kształtowany dzięki obecności w województwie najlepszych uczelni wyższych w Polsce (wg kategorii 1 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) takich jak: Politechnika Poznańska, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy,
- dobre połączenia komunikacyjne m.in. w postaci autostrady A2, która łączy Europę Zachodnią z Rosją i krajami wschodnimi oraz dobre połączenia lotnicze (lotnisko krajowe i międzynarodowe) oraz wodne (odrzańska trasa wodna),
- Poznań, jako jedno z najstarszych i największych miast Polski jest historyczną stolicą regionu wielkopolskiego, stanowi ważny ośrodek przemysłu, handlu, kultury, szkolnictwa wyższego i nauki oraz należy również do wiodących w Polsce miast pod względem ekonomicznym.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa wielkopolskiego

Wyszczególnienie		Województwo wielkopolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy				
PKB per capita w 2014 r. (zł/osoba)		47 992	44 686	-
Liczba ludności (osoby stan na 31 XII 2016)		3 481 625	38 432 992	9,1%
Potencjał zasobów pracy				
Absolwenci szkół wyższych w 2016 r. (osoby)		34 174	364 399	9,4%
Absolwenci szkół średnich w 2016 r. (osoby)		26 408	268 502	9,8%
Liczba pracujących w 2016 r. (tysiące osób)		1 553	16 197	9,6%
Struktura pracujących w 2016 r.	sektor rolniczy 11,7%		10,6%	
	sektor przemysłowy 35,6%		31,4%	
	sektor usługowy 52,7%		58,0%	
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie				
Nakłady inwestycyjne w 2015 r. (mln zł)		9 862,7	83 788,9	11,8%
Kapitał spółek w 2015r. (mln zł)		21 930,9	203 897,8	10,8%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie				
– Kamiennogórska – Kostrzyńsko-Słubicka – Łódzka – Pomorska – Wałbrzyska				
Oceny wyróżniające województwo wielkopolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)				
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Przemysł klasa C Handel i naprawy klasa A		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN				
Powiaty	Klasa A	m. Kalisz, m. Konin, m. Leszno, m. Poznań, poznański		

Gminy	Klasa A	Baranów (w), Chodzież (m), Czarneków (m), Czerwonak (w), Dopiewo (w), Gniezno (m), Gostyń (m-w), Kalisz (m), Kępno (m-w), Kleczew (m-w), Kleszczewo (w), Koło (m), Komorniki (w), Konin (m), Kostrzyn (m-w), Kościan (m), Kórnik (m-w), Leszno (m), Luboń (m), Ostrów Wielkopolski (m), Piła (m), Poznań (m), Przykona (w), Puszczykowo (m), Rokietnica (w), Słupca (m), Suchy Las (w), Swarzędz (m-w), Śrem (m-w), Środa Wielkopolska (m-w), Tarnowo Podgórne (w), Turek (m), Wągrowiec (m), Złotów (m)
	Klasa B	Buk (m-w), Chodzież (w), Grodzisk Wielkopolski (m-w), Jarocin (m-w), Kaczory (w), Kobyla Góra (w), Kościan (w), Łubowo (w), Margonin (m-w), Międzychód (m-w), Mosina (m-w), Murowana Goślina (m-w), Nowe Skalmierzyce (m-w), Nowy Tomysł (m-w), Oborniki (m-w), Opalenica (m-w), Pobiedziska (m-w), Rawicz (m-w), Stęszew (m-w), Szamotuły (m-w), Wolsztyn (m-w)

Objaśnienia: (m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska,

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI – rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2016 to 3481625 mieszkańców, co stanowiło 9% ludności Polski. W województwie wielkopolskim struktura wieku w roku 2016 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,2% osób, produkcyjny: 62,0% i poprodukcyjny: 18,8% (Polska analogicznie: 17,9%, 61,8% i 20,2%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 34 uczelni wyższych, w których kształci się 127 tys. studentów, czyli 9,4% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie wielkopolskim jeden wydział otrzymał najwyższą kategorię A+ (Wydział Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); 34 wydziały uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 21 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 6 wydziałów kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 28 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab. 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 18,1% uczniów województwa, natomiast do techników 33,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we sierpniu 2016 r. 4,0%, dla porównania w Polsce – 6,8%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2017 wyniosło 4077,48 zł, czyli 100% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo wielkopolskie dostarczyło w 2014 r. 9,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 47992 zł, przy średniej dla Polski

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan na koniec września 2017 r.) GUS.

44686 zł. Wynik ten plasuje województwo na 3 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2004-2014 wyniosła 190%, przy średniej dla Polski równej 185%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się umiarkowanym udziałem sektora usług 52,7% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,7% i 35,6% pracujących (GUS, BDL 2017).

Wielkopolska należy do najlepiej rozwiniętych przemysłowych regionów Polski. W strukturze przemysłu województwa wielkopolskiego jest widoczna silna pozycja przemysłu spożywczego (20% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa przypadało w 2016 roku na produkcję artykułów spożywczych). Wyróżnia się w niej także produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (14%), produkcja urządzeń elektrycznych (7%), mebli (8%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6%).³

Jako ważny region przemysłowy Polski województwo wielkopolskie odznacza się znacznym udziałem w krajowej produkcji w wielu rodzajów przemysłu. Dotyczy to takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja mebli (32% krajowej produkcji w 2016r.)
- produkcja napojów (28%),
- produkcja wyrobów tekstylnych (22%),
- produkcja urządzeń elektrycznych (21%),
- produkcja maszyn i urządzeń (12%),
- produkcja papieru i wyrobów z papieru (17%),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (16%),
- produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (15%),
- produkcja artykułów spożywczych (15%),
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (12%),
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (15%),
- produkcja maszyn i urządzeń (12%),
- produkcja wyrobów z metali (10%),
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (9%).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa wielkopolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 nie wymienia sektorów strategicznych natomiast proponuje tworzenie warunków dla działania przedsiębiorstw (branż, sektorów) czy instrumentów ich wsparcia. Strategia nie określa zachowań rynkowych podmiotów gospodarczych, a także nie formułuje celów, których realizacja wymaga rozwiązań makroekonomicznych,

³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Wielkopolskiego I kwartał 2017 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2017, www.stat.gov.pl (07.11.2017).

zmian legislacyjnych lub fiskalnych oraz nie określa celów i zadań w obszarach, które nie mogą podlegać skutecznej interwencji publicznej. Dotyczy to zwłaszcza sektorów i branż przemysłowych.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie wielkopolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu przy współpracy z samorządem województwa wielkopolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny,
- BPO,
- logistyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kamiennogórska, Kostrzyńsko-Słubicka, Łódzka, Pomorska, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- SSE Kamiennogórska, podstrefa: Ostrów Wielkopolski (m),
- SSE Kostrzyńsko-Słubicka, podstrefy: Buk (m-w), Chodzież (w), Gniezno (m), Kwilcz (w), Nowy Tomyśl (m-w), Poznań (m), Przemęt (w), Sieraków (m-w), Stęszew (m-w), Swarzędz (m-w), Śmigiel (m-w), Wągrowiec (w), Wronki (m-w),
- SSE Łódzka, podstrefy: Kalisz (m), Koło (m), Nowe Skalmierzyce (m-w), Ostrzeszów (m-w), Przykona (w), Turek (m),
- SSE Pomorska, podstrefy: Czarnków (m), Czarnków (w), Piła (m),
- SSE Wałbrzyska, podstrefy: Jarocin (m-w), Kalisz (m), Kościan (w), Krotoszyn (m-w), Książ Wielkopolski (m-w), Leszno (m), Pleszew (m-w), Rawicz (m-w), Śrem (m-w), Września (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać zwolnienie z podatku dochodowego sięgające 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paih.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się ponadprzeciętną ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy C wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI2) dla gospodarki narodowej. Region uzyskał także wysokie

oceny potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu kapitałochłonnego i pracochłonnego (klasa C), handlu i napraw (klasa C), zakwaterowania i gastronomii (klasa C), a także działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (klasa C).

Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, samofinansowanie JST oraz nakłady inwestycyjne. Region uzyskał ponadprzeciętne oceny wskaźników RAI przemysłu (klasa C) oraz handlu i napraw (klasa A)

W roku 2015 region zajął drugie w Polsce pod względem nagromadzonego kapitału podstawowego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego (10,8% jego wartości we wszystkich województwach).

W oparciu o metodykę opracowaną przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od czterech lat tworzona jest ocena atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich regionów Unii Europejskiej. Ocena ta oparta jest na pomiarze atrakcyjności zasobów pracy, rynku oraz innowacyjności.⁴

Województwo wielkopolskie zostało sklasyfikowane na 160 miejscu wśród wszystkich 275 regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2. Zajęte miejsce klasyfikuje województwo jako posiadające dość niską atrakcyjność inwestycyjną (klasa D), co oznacza poprawę o jedną klasę względem zeszłorocznego badania.

Warto dodać, że ze względu na różną metodologię badań dla regionów w Polsce oraz regionów w Unii Europejskiej oraz zmienne uwzględnione w badaniu, ich wyniki są nieporównywalne. Dzieje się tak dlatego, że nie wszystkie dane dotyczące województw, gmin i powiatów są dostępne (np. nie wszystkie regiony posiadają aktualne informacje dotyczące infrastruktury).

Województwo jest bardziej atrakcyjne między innymi niż regiony:

- **austriackie:** Burgenland;
- **belgijskie:** Prov. Limburg, Prov. Hainaut, Prov. Luxembourg, Prov. Namur;
- **brytyjskie:** Cumbria, East Yorkshire and Northern Lincolnshire, Lincolnshire, Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and The Valleys, Highlands and Islands;
- **bułgarskie:** Severozapaden, Severen tsentralen, Severoiztochen, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen;
- **chorwackie:** Jadranska Hrvatska, Kontinentalna Hrvatska;
- **czeskie:** Severozápad, Střední Morava;
- **duńskie:** Sjælland;

⁴ Więcej: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej*, praca zbiorowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013 oraz <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>

- **francuskie:** Champagne-Ardenne, Picardie, Centre, Basse-Normandie, Bourgogne, Lorraine, Poitou-Charentes, Limousin, Auvergne, Guadeloupe, Martinique, Guyane, Réunion;
- **greckie:** Anatoliki Makedonia, Thraki, Kentriki Makedonia, Dytiki Makedonia, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Peloponnisos, Voreio Aigaio, Notio Aigaio, Kriti;
- **hiszpańskie:** Galicia, Cantabria, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Extremadura, Comunidad Valenciana, Illes Balears, Andalucía, Región de Murcia, Canarias;
- **holenderskie:** Friesland, Drenthe, Zeeland;
- **irlandzkie:** Border, Midland and Western;
- **niemieckie:** Brandenburg, Kassel, Mecklenburg-Vorpommern, Lüneburg, Weser-Ems, Münster, Koblenz, Saarland, Chemnitz, Sachsen-Anhalt;
- **portugalskie:** Norte, Algarve, Centro, Alentejo, Região Autónoma dos Açores, Região Autónoma da Madeira;
- **rumuńskie:** Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud - Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest;
- **slowackie:** Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko;
- **sloweńskie:** Vzhodna Slovenija;
- **węgierskie:** Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld;
- **włoskie:** Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste, Abruzzo, Molise, Campania, Puglia, Basilicata, Calabria, Sicilia, Sardegna, Veneto, Friuli-Venezia Giulia, Umbria, Marche.

3. ZRÓŻNICOWANIE WEWNĘTRZNE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTWA

Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych jednostek administracyjnych województwa jest wynikiem oceny istotnych z punktu widzenia inwestora warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej. Za czynniki te przyjmuje się: sytuację na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze.

Ocena **rynku pracy** informuje inwestora o możliwości pozyskania pracowników do planowych przedsięwzięć gospodarczych, nadwyżce lub niedoborach tych pracowników, co pośrednio wpływa na koszty zatrudnienia.

Ocena stanu **infrastruktury technicznej** pozwala planować przedsięwzięcia gospodarcze, które wymagają przygotowania terenu inwestycyjnego w podstawowe elementy techniczne, takie jak: instalacje przesyłowe: wody, gazu, prądu, a także urządzenia ochrony środowiska w postaci oczyszczalni ścieków.

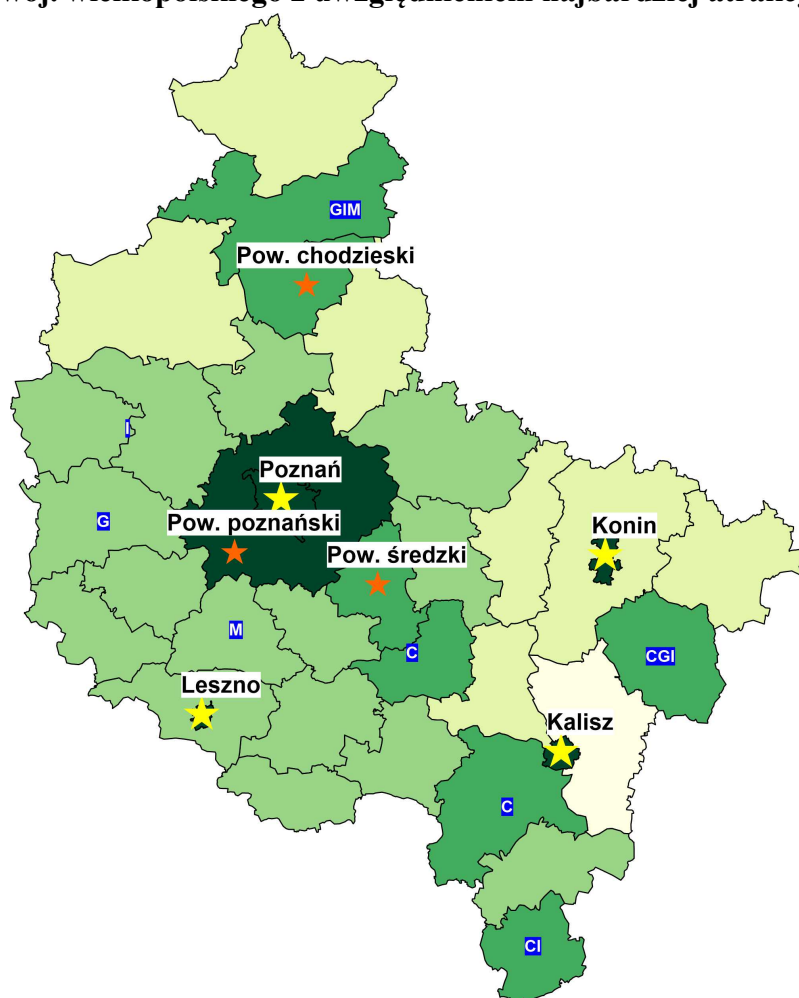
Infrastruktura społeczna oceniana jest przez pryzmat wyposażenia danej lokalizacji w budynki oraz urządzenia decydujące o jakości życia mieszkańców, czy też rozwoju kapitału ludzkiego, poprzez dostęp do edukacji, służby zdrowia, obiektów sportowo-rekreacyjnych, technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Sytuacja rynkowa informuje inwestora o chłonności rynku, czyli liczbie potencjalnych konsumentów, a także pośrednio o ich zamożności, czyli możliwości nabywania towarów i usług.

Na potrzeby oceny atrakcyjności lokalizacji usług turystycznych i ich pochodnych, poddano ocenie **uwarunkowania przyrodnicze**, które stanowią jednocześnie istotny element kształtowania jakości życia mieszkańców.

Łączna ocena wszystkich wymienionych elementów w poszczególnych powiatach lub gminach, pokazuje przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej w województwie. Dodatkowo prezentowane są wyniki oceny dla poszczególnych obszarów gospodarki, takich jak: przemysł, handel, usługi turystyczne oraz usługi nowoczesne związane z działalnością profesjonalną, naukową oraz techniczną (rysunek 1 i 2). Prezentowane na mapie wyróżnione lokalizacje oznaczono gwiazdami, które wskazują najwyższe oceny, wspomnianych już wyżej poszczególnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Rysunek 1. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. wielkopolskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW
dla gospodarki narodowej w 2016

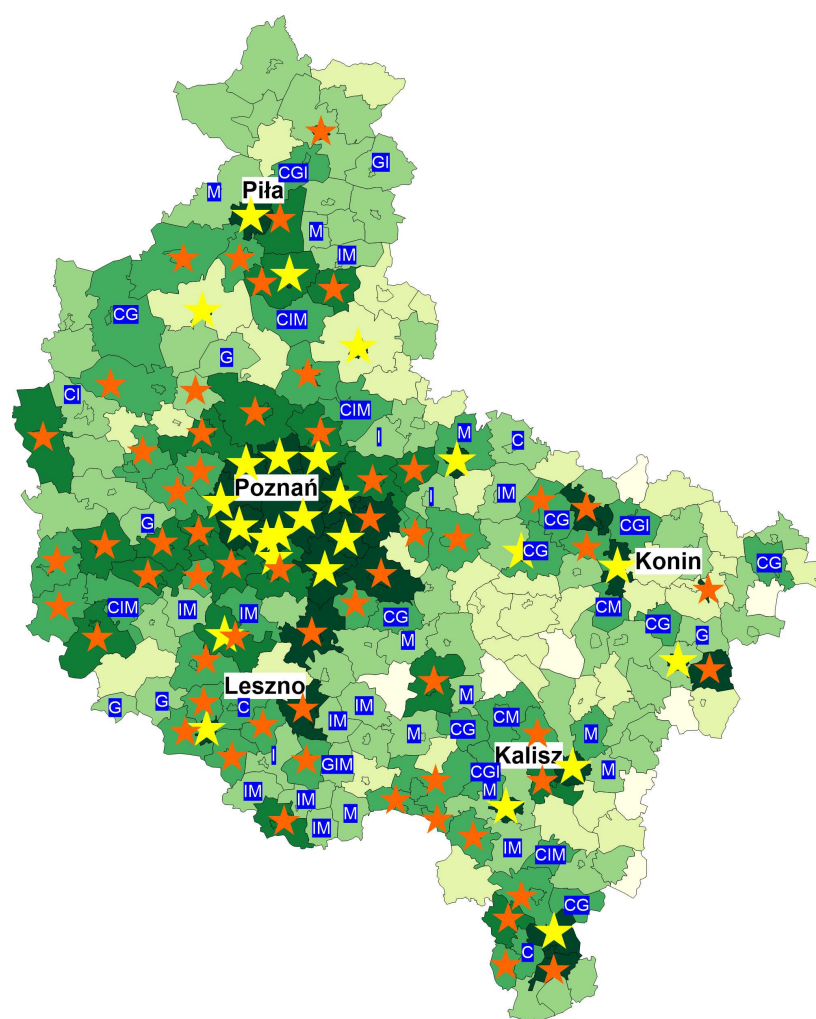
■ A	★ Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M	★ Oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M	C Przemysł przetwórczy
G Handel i naprawy
I Zakwaterowanie i gastronomia
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
■ B			
■ C			
■ D			
■ E			
■ F			

Powiaty oznaczone złotą gwiazdą:

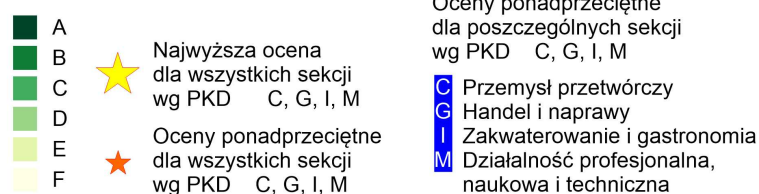
Kalisz, Konin, Leszno, Poznań

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. wielkopolskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN
dla gospodarki narodowej w 2016

Gminy oznaczone złotą gwiazdą:

Chodzież (m), Czarńków (m), Czerwonak (w), Dopiewo (w), Gniezno (m), Kalisz (m), Kępno (m-w), Kleszczewo (w), Komorniki (w), Konin (m), Kościan (m), Kórnik (m-w), Leszno (m), Luboń (m), Ostrów Wielkopolski (m), Piła (m), Poznań (m), Puszczykowo (m), Rokietnica (w), Słupca (m), Suchy Las (w), Swarzędz (m-w), Tarnowo Podgórne (w), Turek (m), Wągrowiec (m)

Źródło: opracowanie własne.

Gwiazda pomarańczowa oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych) natomiast **gwiazda złota** jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

W grupie powiatów najwyżej ocenione miasta na prawach powiatu - **złote gwiazdy** to: Kalisz, Konin, Leszno, Poznań oraz wyróżnione **gwiazdą pomarańczową** powiaty: chodzieski, poznański, średzki.

W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to miasta: Chodzież (m), Czarńków (m), Gniezno (m), Kalisz (m), Konin (m), Kościan (m), Leszno (m), Luboń (m), Ostrów Wielkopolski (m), Piła (m), Poznań (m), Puszczykowo (m), Słupca (m), Turek (m), Wągrowiec (m),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Koło (m), Obrzycko (m), Sulmierzyce (m), Złotów (m).

W grupie gmin wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Czerwonak (w), Dopiewo (w), Kleszczewo (w), Komorniki (w), Rokietnica (w), Suchy Las (w), Tarnowo Podgórne (w),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Baranów (w), Chodzież (w), Duszniki (w), Gołuchów (w), Granowo (w), Kaczory (w), Kazimierz Biskupi (w), Kaźmierz (w), Kobyla Góra (w), Kościan (w), Krzemieniewo (w), Lipno (w), Łubowo (w), Perzów (w), Powidz (w), Przykona (w), Siedlec (w), Świąciechowa (w), Zaniemyśl (w).

W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Kępno (m-w), Kórnik (m-w), Swarzędz (m-w),
- **gwiazdą pomarańczową** to gminy: Buk (m-w), Gostyń (m-w), Grodzisk Wielkopolski (m-w), Jarocin (m-w), Kleczew (m-w), Kostrzyn (m-w), Krobia (m-w), Krotoszyn (m-w), Margonin (m-w), Międzychód (m-w), Mosina (m-w), Murowana Goślina (m-w), Nekla (m-w), Nowe Skalmierzyce (m-w), Nowy Tomyśl (m-w), Oborniki (m-w), Odolanów (m-w), Opalenica (m-w), Ostrzeszów (m-w), Pniewy (m-w), Pobiedziska (m-w), Rawicz (m-w), Rogoźno (m-w), Rydzyna (m-w), Stęszew (m-w), Szamotuły (m-w), Śmigiel (m-w), Śrem (m-w), Środa Wielkopolska (m-w), Trzcianka (m-w), Ujście (m-w), Wolsztyn (m-w), Wronki (m-w), Września (m-w), Zbąszyń (m-w), Zduny (m-w).

4. WSPARCIE INSTYTUCJONALNE INWESTORA I PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw.

4.1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. izby gospodarcze, stowarzyszenia, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, centra transferu technologii, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe oraz agencje rozwoju.

Dla inwestorów szczególnie ważnym wsparciem jest system regionalnych Centrów Obsługi Inwestora stworzony przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A. w porozumieniu z marszałkami województw dla zapewnienia inwestorom kompleksowej obsługi na poziomie każdego województwa.

W województwie wielkopolskim jest to:

Centrum Obsługi Inwestora działające w strukturze
Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski
www.investinwielkopolska.pl

Wielkopolskie Centrum Obsługi Inwestora jako Partner PAIH to: „one stop shop”, źródło potrzebnych inwestorowi informacji regionalnych, przepisów i aktów prawnych, ofert inwestycyjnych oraz aktualnych danych o gospodarce regionu, jednostka, której pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje do obsługi inwestorów. Personel COI działa według standardów określonych przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A., został przeszkolony w Agencji i ma zapewnioną stałą pomoc merytoryczną jej pracowników.

Bardzo istotnym narzędziem wspomagającym inwestorów są Specjalne Strefy Ekonomiczne, których zasady działania oraz efekty zostały opisane w dalszej części raportu.

Zgodnie z informacjami pochodzącymi z Wielkopolskiego Centrum Obsługi Inwestora („Ankieta dotycząca atrakcyjności inwestycyjnej województwa wielkopolskiego”) na terenie województwa funkcjonowało m.in.: piętnaście izb gospodarczych, pięć stowarzyszeń oraz

centrów biznesu, pięć inkubatorów, sześć parków, cztery ośrodki doradztwa, dwa punkty kontaktowe PARP, trzy instytucje finansowe.

Poniżej prezentujemy szereg wybranych instytucji okołobiznesowych w województwie wielkopolskim, które pracują na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprzez wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii i pobudzanie tworzenia powiązań kooperacyjnych oraz innych form współpracy. Są to:

Wielkopolska Izba Przemysłowo – Handlowa (www.wiph.pl)

Izba jest organizacją samorządu gospodarczego reprezentującą interesy gospodarcze zrzeszonych w niej członków. Oferta Izby obejmuje m.in.: legalizację dokumentów, promocję firm członkowskich i budowanie relacji biznesowych, działalność proinnowacyjną (np. wspieranie współpracy pomiędzy sferą naukowo-badawczą a biznesem oraz transferu technologii, tworzenie i koordynacja powiązań klastrowych), działalność proeksportową (np. analiza rynków zagranicznych oraz potencjału eksportowego przedsiębiorstw, tworzenie planów rozwoju eksportu), obsługę projektów unijnych, usługi wywiadowni gospodarczej, organizację zagranicznych misji gospodarczych, organizację szkoleń i kursów (z zakresu podatków, ubezpieczeń, zarządzania, marketingu i handlu zagranicznego), pomoc w prowadzeniu działalności na terenie UE (Centrum informacji gospodarczej i usług), usługi Sądu Arbitrażowego przedsiębiorstw regionu m.in. Akademia Innowacyjnego Biznesu (szkolenia dla przedsiębiorców); Klaster Mebel Design, Klaster Archi-Projekt, Strategie dla MŚP (doradztwo strategiczne dla przedsiębiorców), Centrum Arbitrażu i Mediacji.

Polska Izba Gospodarcza Importerów Eksporterów i Kooperacji w Poznaniu (www.pcc.org.pl)

Izba działa w interesie i na rzecz rozwoju zrzeszonych przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych. Izba wspiera rozwój MŚP poprzez realizację kompleksowych usług informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, a także innych usług zgodnie z potrzebami klientów. Oferta Izby obejmuje m.in.: pomoc w rozwijaniu kontaktów handlowych w kraju i zagranicą, wprowadzanie wyrobów i usług oferowanych przez członków na rynki zagraniczne, organizację wyjazdów grupowych na międzynarodowe imprezy targowe, organizację misji gospodarczych, wspieranie inicjatyw gospodarczych członków Izby, informacje o możliwości uzyskania środków pomocowych i dotacji na rozwój działalności gospodarczej, prezentację firm członkowskich na spotkaniach z zagranicznymi kontrahentami. Izba oferuje usługi doradcze dla inwestorów zagranicznych w zakresie wyboru miejsca prowadzenia działalności i właściwej formy prawnej, pomocy w rejestracji firmy, organizacji spotkań z przedstawicielami samorządów, właścicielami terenów, ekspertami w różnych dziedzinach (prawo, podatki, rekrutacja etc.). Oferta Izby obejmuje ponadto m.in.: usługi szkoleniowe, doradcze proinnowacyjne, usługi informacyjne, doradztwo dla nowych przedsiębiorstw, doradztwo w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, legalizację dokumentów handlowych. Realizuje również projekt Wielkopolska Innowacyjna Sieć Kooperacji, w ramach której działają: Wielkopolski Klaster Energii Odnawialnej, klaster spożywczy, klaster medyczny.

Izba Przemysłowo-Handlowa Południowej Wielkopolski w Ostrowie Wielkopolskim (<http://www.iphpw.pl>)

Izba jest organizacją samorządu gospodarczego. Oferta Izby obejmuje m.in.: usługi doradcze w zakresie pozyskiwania i obsługi funduszy unijnych, prawnych i finansowych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstwa, szkoleniowe w zakresie prawnych i handlowych aspektów działalności przedsiębiorstw, realizację krajowych i międzynarodowych konferencji i seminariów z udziałem ekspertów, usługi monitoringu i ewaluacji projektów, rozstrzyganie problemów i sporów z obszaru prawa gospodarczego, prawa pracy oraz prawa cywilnego w drodze mediacji (Ośrodek Mediacyjny działający przy Izbie), pomocy w uzyskaniu pożyczki lub poręczenia kredytu dla mikro i małych przedsiębiorców oraz dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, wydawanie świadectw pochodzenia, legalizację dokumentów w obrocie międzynarodowym, poradnictwo dla inwestorów krajowych i zagranicznych, kojarzenie partnerów gospodarczych. Izba realizuje także autorskie projekty finansowane z funduszy UE i budżetu państwa.

Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski w Pile (www.igpw.pila.pl)

Izba jest organizacją samorządu gospodarczego reprezentującą, promującą i działającą na rzecz swoich członków i środowiska gospodarczego oraz reprezentującą je wobec władz samorządu terytorialnego, administracji rządowej i środków masowego przekazu. Oferta Izby obejmuje m.in.: usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne, promocyjne, legalizację dokumentów. Izba prowadzi negocjacje w imieniu zleceniodawcy oraz mediacje pomiędzy firmami oraz instytucjami w sprawach spornych (Sąd Arbitrażowy przy Izbie Gospodarczej Północnej Wielkopolski, a także Wielkopolskie Centrum Arbitrażu i Mediacji - jednym z sygnatariuszy porozumienia o powołaniu Centrum jest Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski). Izba organizuje spotkania w celu integracji pilskiego środowiska gospodarczego. Członkowie Izby mogą skorzystać z Programu rabatowego, stanowiącego jednocześnie jedną z form promocji przedsiębiorstw.

W październiku 2017 r Izba podpisała porozumienie z PFRON o współpracy dotyczące podejmowania wspólnych działań na rzecz skutecznego wsparcia osób z niepełnosprawnością w zakresie ich aktywizacji społecznej i zawodowej. Realizuje również projekt „Nowe kwalifikacje, nowe możliwości zatrudnienia” dla osób bezrobotnych, którego celem jest aktywizacja zawodowa.

Wielkopolskie Zrzeszenie Handlu i Usług w Poznaniu (<http://www.wzhiu.poznan.pl>)

WZHiU jest organizacją samorządu zawodowego wielkopolskich kupców zrzeszającą na zasadzie dobrowolności właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw handlowych oraz usługowych z terenu Wielkopolski. Głównym zadaniem WZHiU jest wspieranie działalności gospodarczej prowadzonej przez członków oraz ochrona ich interesów zawodowych. Oferta Zrzeszenia obejmuje m.in.: reprezentowanie wobec władz samorządowych i administracyjnych regionu stanowiska oraz interesów wielkopolskich kupców, promocję dokonań członków, usługi doradcze i informacyjne (dotyczące np. gospodarczych i prawnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i zagranicą, możliwości skorzystania z programów unijnych).

**Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości (<http://www.socp.info.pl>)
Inkubator Przedsiębiorczości (<http://www.socp.info.pl/Inkubator>)**

Stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju gospodarczego rejonu ostrzeszowskiego. Do głównych zadań należą: wspieranie w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania; doradztwo finansowe, pożyczkowe.

W ramach Stowarzyszenia działają również: Inkubator Przedsiębiorczości oferujący usługi doradcze, szkoleniowe, okołobiznesowe oraz wynajmu powierzchni biurowych; Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości (FRP), którego jednym z głównych zadań jest system udzielania pożyczek na działalność gospodarczą; inicjatywa Jeremie 2 w ramach której udzielane są preferencyjne pożyczki dla MŚP; Centrum Informacji wspierające przedsiębiorstwa i bezrobotnych na terenie rejonu.

Stowarzyszenia Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości (www.ocwp.org.pl)

Zadaniem Stowarzyszenia „Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości” jest świadczenie usług o charakterze informacyjnym, doradczym, szkoleniowym i finansowym, skierowanych do osób prowadzących małe i średnie przedsiębiorstwa, rozpoczynających działalność gospodarczą, osób bezrobotnych, młodzieży oraz osób pragnących podnosić swoje umiejętności i kwalifikacje. W ramach Funduszy Unijnych realizowany jest projekt „Własna firma jAKO przepis na sukces zawodowy” dedykowany osobom chcącym rozpocząć własną działalność gospodarczą. W ramach projektu realizowane są następujące działania: diagnoza kompetencji zawodowych, szkolenia i doradztwo przygotowujące do rozpoczęcia działalności gospodarczej, dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, wsparcie pomostowe w postaci usług doradczo – szkoleniowych o charakterze specjalistycznym.

Poznański Park Naukowo–Technologiczny Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (www.ppnt.poznan.pl)

Cele Parku to m.in.: pomoc i doradztwo dla nowo utworzonych spółek z branży zaawansowanych technologii, tworzenie, wsparcie i promocja innowacyjnych przedsiębiorstw, realizacja badań nad nowymi technologiami oraz ulepszanie istniejących, transfer nowoczesnych i innowacyjnych technologii oraz przekształcanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne. Park oferuje wynajem różnych typów powierzchni (biurowych, laboratoryjnych, magazynowych, szkoleniowych oraz konferencyjnych). Oferta Parku obejmuje szeroki zakres usług doradczo-biznesowych, szkoleniowych, proinnowacyjnych, IT dla przedsiębiorców. Na terenie Parku funkcjonują m.in. Laboratoria i Centra Analityczno-Badawcze w szerokim zakresie dziedzin, Zespół Inkubatorów Wysokich Technologii (obiekt laboratoryjno-biurowy oferujący innowacyjnym firmom przyjazne środowisko dla rozwoju nowych technologii, a nowopowstałym przedsiębiorstwom działania inkubacyjne ułatwiające przetrwanie wstępnej fazy funkcjonowania i dalszy rozwój), InQbator (wspierający zarówno rozwój nowo powstałych, innowacyjnych firm jak i pomysłów na ich założenie). Realizowany jest również Inwestycyjny Fundusz Załączkowy PPNT wspierający kapitałem innowacyjne pomysły.

Poznański Park Technologiczno – Przemysłowy (www.pptp.pl)

Misją PPTP jest umocnienie pozycji miasta i regionu, jako wiodącego ośrodka innowacji w Polsce poprzez rozwój innowacyjnych gałęzi gospodarki. Realizacja misji Parku odbywa się poprzez pozyskiwanie inwestorów reprezentujących najbardziej innowacyjne i perspektywiczne branże oraz stworzenie platformy łączącej środowisko biznesowe i naukowe. Oferta PPTP obejmuje m.in.: wynajem powierzchni, dostęp do nowoczesnej infrastruktury i urządzeń biurowych, usługi ogólnego doradztwa podatkowego i prawnego, organizację i pośrednictwo w kontaktach z uczelniami i instytucjami naukowymi. Część technologiczna Parku przeznaczona jest dla firm znajdujących się w dojrzałej fazie rozwoju, kształtujących swoją strategię oraz przewagę konkurencyjną w oparciu o działania innowacyjne; Inkubator przedsiębiorczości stanowi ofertę dla firm w początkowej fazie rozwoju; część biznesowo – usługowa przeznaczona jest dla lokatorów Parku i podmiotów zewnętrznych. Inkubator Przedsiębiorczości jest jednym z głównych celów PPTP, oferuje: bardzo atrakcyjne koszty najmu powierzchni, wyposażenie w niezbędną infrastrukturę, dostęp do Internetu i sekretariatu, szkolenia, konsulting, pomoc w pozyskiwaniu partnerów biznesowych.

YouNick Technology Park sp. z o.o. (<http://younick.pl>)

YouNick, dotychczas Nickel Technology Park Poznań, to pierwszy w Polsce prywatny park technologiczny. Od 10 lat stanowi miejsce rozwoju dla innowacyjnych ludzi, pomysłów i biznesów. Oferta obejmuje: wynajem nowoczesnej powierzchni biurowej, wynajem sal konferencyjnych, kompleksowe wsparcie doradczo – wdrożeniowe w zakresie projektów i produktów innowacyjnych.

Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. w Poznaniu (<http://www.warp.org.pl>)

Przedmiotem działalności WARP jest rozwijanie aktywności gospodarczej poprzez świadczenie pomocy przedsiębiorcom na obszarze województwa wielkopolskiego. Agencja zapewnia przedsiębiorcom dostęp do pożyczek (prowadząc Fundusz Pożyczkowy, który oferuje pożyczki w ramach unijnej Inicjatywy JEREMIE) oraz dotacji (prowadząc Regionalną Instytucję Finansującą, która spełnia funkcje regionalnego partnera PARP, uczestnicząc we wdrażaniu wybranych działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka). Oferta WARP obejmuje ponadto m.in.: usługi informacyjne i doradcze oraz usługi szkoleniowe. Wsparciem oferowanym przez WARP objęte są mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, na rzecz których realizowanych jest szereg projektów w ramach Funduszy Europejskich.

4.2. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREFY EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonuje 5 specjalnych stref ekonomicznych: Kamiennogórska, Kostrzyńsko-Słubicka, Łódzka, Pomorska i Wałbrzyska. Do końca 2016 r. strefy swoim zasięgiem obejmowały nieruchomości położone na terenie 9 miast i 23 gmin (na terenie Kalisza funkcjonują 2 strefy - Wałbrzyska i Łódzka) - zob. rys. 3.

Pierwsze tereny strefowe powołano dopiero w 2005 r. Przedsiębiorstwa strefowe działające w regionie poniosły do końca 2016 r. nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 8,6 mld zł, co stanowi 8% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły lub utrzymały 22,5 tys. miejsc pracy w regionie, co stanowi 7% wszystkich miejsc pracy utworzonych w strefach.

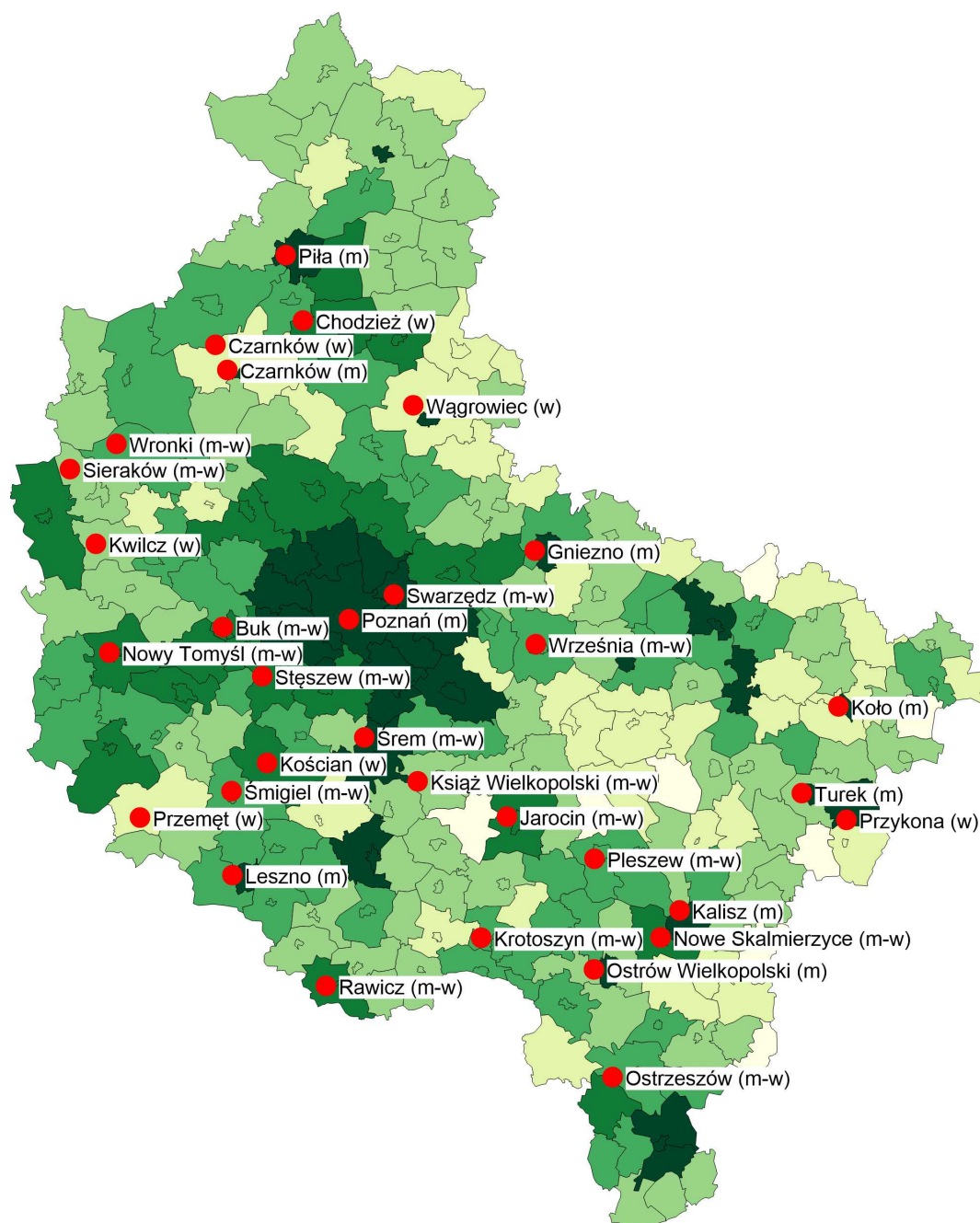
Największe wartościowo inwestycje napłynęły do Wrześni, Nowych Skalmierzyc, Krotoszyna i Poznania - zob. tab. 4 w Aneksie.

W strukturze branżowej pod względem skumulowanej wartości inwestycji na podstawie zezwoleń ważnych na koniec 2016 r. dominuje produkcja pojazdów samochodowych (4,5 mld zł). Do kluczowych inwestorów w tej branży zalicza się Volkswagen Poznań sp. z o.o. (Niemcy), Gestamp Polska sp. z o.o. (Hiszpania).

Zgodnie z planami rozwoju poszczególnych stref ekonomicznych na terenie województwa preferuje się:

- inwestorów reprezentujących zaawansowane technologie, współpracujących z instytucjami naukowymi oraz zajmujących się gromadzeniem i przetwarzaniem danych; branżę logistyczną; przemysł elektrotechniczny, produkcję części i akcesoriów dla przemysłu (Kostrzyńsko-Słubicka SSE);
- inwestorów reprezentujących zaawansowane technologie, współpracujących z instytucjami naukowymi oraz zajmujących się gromadzeniem i przetwarzaniem danych; branżę logistyczną; przemysł elektrotechniczny, produkcję części i akcesoriów dla przemysłu (Łódzka SSE);
- branżę logistyczną, inwestycje innowacyjne, badawczo-rozwojowe, centra nowoczesnych usług; przemysł elektrotechniczny oraz o produkcję części i akcesoriów dla przemysłu (Wałbrzyska SSE);
- branżę maszynową, przemysł spożywczy, produkcję na potrzeby budownictwa; przemysł elektrotechniczny, produkcję części i akcesoriów dla przemysłu (Kamiennogórska SSE);
- inwestorów reprezentujących zaawansowane technologie i współpracujących z instytucjami naukowymi, branżę logistyczną i poligraficzną; przemysł elektrotechniczny i produkcję części i akcesoriów dla przemysłu (Pomorska SSE).

Rysunek 3. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa wielkopolskiego

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN
dla gospodarki narodowej w 2016

● Gminy na terenie których działa SSE

Źródło: Opracowanie własne.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Województwo	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,398	A	A	A	B	B
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,260	D	D	E	D	D
LUBELSKIE	0,172	F	F	F	F	F
LUBUSKIE	0,251	D	D	D	C	D
ŁÓDZKIE	0,315	C	B	D	D	D
MAŁOPOLSKIE	0,359	B	B	A	B	B
MAZOWIECKIE	0,420	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,262	D	D	D	D	D
PODKARPACKIE	0,238	E	E	E	E	D
PODLASKIE	0,192	F	F	E	E	E
POMORSKIE	0,333	B	B	B	A	B
ŚLĄSKIE	0,379	A	A	C	C	B
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,163	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,211	E	E	E	D	E
WIELKOPOLSKIE	0,329	B	B	C	D	B
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,309	C	C	C	A	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2017 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

TABELA 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Powiaty						
m. Poznań	0,358	A	A	A	A	A
m. Leszno	0,328	A	A	A	A	A
m. Konin	0,297	A	A	A	A	A
poznański	0,289	A	A	A	B	A
m. Kalisz	0,284	A	A	A	A	A
średzki	0,243	C	C	C	C	C
turecki	0,234	C	C	C	C	D
kępiński	0,233	C	C	D	C	D
chodzieski	0,231	C	C	C	C	C
ostrowski	0,226	C	C	D	D	D
pilski	0,224	C	D	C	C	C
jarociński	0,223	C	C	D	D	D

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2017 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

TABELA 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy miejskie						
Poznań (m)	0,267	A	A	A	A	A
Leszno (m)	0,262	A	A	A	A	A
Luboń (m)	0,261	A	A	A	A	A
Turek (m)	0,260	A	A	A	A	A
Chodzież (m)	0,256	A	A	A	A	A
Czarnków (m)	0,252	A	A	A	A	A
Kościan (m)	0,252	A	A	A	A	A
Konin (m)	0,244	A	A	A	A	A
Puszczykowo (m)	0,243	A	A	A	A	A
Piła (m)	0,242	A	A	A	A	A
Ostrów Wielkopolski (m)	0,242	A	A	A	A	A
Gniezno (m)	0,241	A	A	A	A	A
Wągrowiec (m)	0,239	A	A	A	A	A
Kalisz (m)	0,232	A	A	A	A	A
Słupca (m)	0,229	A	A	A	A	A
Złotów (m)	0,218	A	A	A	B	A
Koło (m)	0,216	A	A	A	B	A
Obrzycko (m)	0,186	C	C	C	C	B
Sulmierzyce (m)	0,183	C	C	C	B	C
Gminy wiejskie						
Tarnowo Podgórne (w)	0,284	A	A	A	A	A
Suchy Las (w)	0,262	A	A	A	A	A
Komorniki (w)	0,258	A	A	A	A	A
Dopiewo (w)	0,240	A	A	A	A	A
Kleszczewo (w)	0,225	A	A	A	A	A
Rokietnica (w)	0,223	A	A	A	A	A
Czerwonak (w)	0,221	A	A	A	A	A
Baranów (w)	0,216	A	A	B	B	B
Przykona (w)	0,214	A	A	B	B	C
Kościan (w)	0,208	B	B	B	B	B
Chodzież (w)	0,200	B	B	B	C	C
Łubowo (w)	0,195	B	C	B	A	B
Kobyła Góra (w)	0,193	B	B	C	C	C
Kaczory (w)	0,193	B	C	C	B	B
Granowo (w)	0,190	C	C	C	B	B

Zaniemyśl (w)	0,188	C	C	C	B	C
Kazimierz Biskupi (w)	0,187	C	C	C	C	C
Powidz (w)	0,186	C	C	B	B	C
Święciechowa (w)	0,186	C	C	C	C	C
Perzów (w)	0,185	C	C	C	C	C
Budzyń (w)	0,182	C	C	D	C	C
Lipno (w)	0,182	C	C	C	C	C
Kaźmierz (w)	0,182	C	C	C	C	B
Krzykosy (w)	0,181	C	C	C	D	D
Władysławów (w)	0,181	C	C	C	D	D
Siedlec (w)	0,180	C	C	C	C	C
Duszniki (w)	0,178	C	C	C	C	C
Doruchów (w)	0,176	C	C	C	D	D
Gnieszno (w)	0,176	C	D	D	D	C
Bralin (w)	0,176	C	C	D	D	D
Ostrowite (w)	0,175	C	C	C	D	D
Stare Miasto (w)	0,175	C	C	D	D	C
Gołuchów (w)	0,175	C	C	C	C	C
Dobrzyca (w)	0,174	C	C	C	D	D
Żelazków (w)	0,174	C	D	D	D	C
Krzemieniewo (w)	0,173	C	C	C	C	C
Słupca (w)	0,173	C	C	C	D	D
Gminy miejsko - wiejskie						
Swarzędz (m-w)	0,233	A	A	A	A	A
Kórnik (m-w)	0,231	A	A	A	A	A
Kępno (m-w)	0,227	A	A	A	A	A
Kleczew (m-w)	0,214	A	A	A	B	B
Kostrzyn (m-w)	0,214	A	A	B	A	B
Śrem (m-w)	0,212	A	A	B	A	A
Środa Wielkopolska (m-w)	0,212	A	A	B	A	A
Gostyń (m-w)	0,211	A	A	B	A	A
Pobiedziska (m-w)	0,209	B	B	B	B	A
Jarocin (m-w)	0,209	B	B	B	B	B
Murowana Goślina (m-w)	0,205	B	B	B	B	A
Nowy Tomyśl (m-w)	0,205	B	B	B	A	A
Wolsztyn (m-w)	0,204	B	B	B	A	A
Grodzisk Wielkopolski (m-w)	0,202	B	B	B	B	B
Margonin (m-w)	0,201	B	B	B	A	B
Mosina (m-w)	0,201	B	B	B	B	B
Stęszew (m-w)	0,200	B	B	B	B	B
Buk (m-w)	0,198	B	B	C	B	B
Opalenica (m-w)	0,195	B	B	C	B	B
Nowe Skalmierzyce (m-w)	0,194	B	B	C	C	C
Oborniki (m-w)	0,194	B	C	C	B	B
Rawicz (m-w)	0,193	B	B	C	B	B

Międzychód (m-w)	0,193	B	B	C	B	B
Szamotuły (m-w)	0,192	B	B	C	B	B
Ostrzeszów (m-w)	0,190	C	C	C	B	B
Krotoszyn (m-w)	0,189	C	C	C	B	B
Śmigiel (m-w)	0,188	C	C	C	C	C
Krobia (m-w)	0,188	C	C	C	B	C
Wronki (m-w)	0,187	C	C	C	C	C
Września (m-w)	0,185	C	C	C	C	B
Pniewy (m-w)	0,185	C	C	C	B	B
Raszków (m-w)	0,184	C	C	C	C	D
Rydzyna (m-w)	0,184	C	C	C	C	B
Zbąszyń (m-w)	0,183	C	C	C	C	C
Odolanów (m-w)	0,182	C	C	C	C	C
Ujście (m-w)	0,182	C	C	C	C	C
Krajenka (m-w)	0,181	C	C	C	C	D
Rogoźno (m-w)	0,181	C	C	C	C	C
Ślesin (m-w)	0,181	C	C	C	C	D
Nekla (m-w)	0,178	C	C	C	C	C
Rakoniewice (m-w)	0,178	C	C	D	C	C
Mikstat (m-w)	0,177	C	C	D	C	C
Osieczna (m-w)	0,177	C	C	D	D	D
Trzcianka (m-w)	0,175	C	C	C	C	C
Kłodawa (m-w)	0,174	C	C	C	D	D
Zduny (m-w)	0,174	C	C	C	C	C
Wieleń (m-w)	0,174	C	C	C	D	D
Pleszew (m-w)	0,174	C	C	D	D	C
Czempiń (m-w)	0,174	C	D	D	C	C
Skoki (m-w)	0,174	C	C	D	C	C

Objaśnienia: (m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2017).

TABELA 4. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA KONIEC 2016 R.

Nazwa SSE	Powiat, gmina	Skumulowane nakłady inwestycyjne w mln zł	Liczba nowych i utrzymanych miejsc pracy	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w nowych inwestycjach)
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat chodzieski, Chodzież (w)	84,06	226	meble
Pomorska	Powiat czarnkowsko-trzcianecki, Czarnków (m)	20,95	-	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania
Pomorska	Powiat czarnkowsko-trzcianecki, Czarnków (w)	-	-	brak inwestycji
Pomorska	Powiat pilski, Piła (m)	115,96	65	artykuły spożywcze
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat wągrowiecki, Wągrowiec (w)	149,62	1 126	meble
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat gnieźnieński, Gniezno (m)	18,13	30	pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy
Wałbrzyska	Powiat kościański, Kościan (w)	300,03	183	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat kościański, Śmigiel (m-w)	-	-	brak inwestycji
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat międzychodzki, Kwilcz (w)	-	-	brak inwestycji
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat międzychodzki, Sieraków (m-w)	-	-	brak inwestycji
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat nowotomyski, Nowy Tomysł (m-w)	265,71	1 798	urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat poznański, Buk (m-w)	111,10	141	chemikalia i wyroby chemiczne
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat poznański, Stęszew (m-w)	100,75	93	chemikalia i wyroby chemiczne
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat poznański, Swarzędz (m-w)	383,71	616	artykuły spożywcze
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat szamotulski, Wronki (m-w)	166,17	2 267	urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego
Wałbrzyska	Powiat śremski, Książ Wielkopolski (m-w)	-	-	brak inwestycji
Wałbrzyska	Powiat śremski, Śrem (m-w)	335,48	926	chemikalia i wyroby chemiczne
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat wolsztyński, Przemęt (w)	-	-	brak inwestycji
Wałbrzyska	Powiat wrzesiński, Września (m-w)	4 368,09	2 940	pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy
Wałbrzyska	Powiat m. Leszno, Leszno (m)	12,63	17	magazynowanie i usługi wspomagające transport
Wałbrzyska	Powiat jarociński, Jarocin (m-w)	-	-	brak inwestycji
Wałbrzyska	Powiat krotoszyński, Krotoszyn (m-w)	551,35	3 022	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017

Kamiennogórska	Powiat ostrowski, Ostrów Wielkopolski (m)	11,47	49	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, produkcja pozostałego sprzętu transportowego
Łódzka	Powiat ostrowski, Nowe Skalmierzyce (m-w)	689,14	2 020	meble
Łódzka	Powiat ostrzeszowski, Ostrzeszów (m-w)	36,03	215	papier i wyroby z papieru, maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
Wałbrzyska	Powiat pleszewski, Pleszew (m-w)	-	-	brak inwestycji
Wałbrzyska	Powiat rawicki, Rawicz (m-w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka/ Wałbrzyska	Powiat m. Kalisz, Kalisz (m)	63,46	246	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
Łódzka	Powiat kolski, Koło (m)	110,90	279	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat turecki, Turek (m)	133,65	25	chemikalia i wyroby chemiczne
Łódzka	Powiat turecki, Przykona (w)	13,19	29	magazynowanie i usługi wspomagające transport
Kostrzyńsko-Słubicka	Powiat m. Poznań, Poznań (m)	534,47	6 164	urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego, pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

TABELA 5. WYKAZ UCZELNI WYŻSZYCH, WYDZIAŁÓW ORAZ PRZYZNANYCH KATEGORII PRZEZ MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Nazwa szkoły	Kategoria MNiSW
Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu	A – Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Rytmiki
	A – Wydział Instrumentalny
	B – Wydział Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Muzyki Kościelnej
	B – Wydział Instrumentów Smyczkowych, Harfy, Gitary i Lutnictwa
	B – Wydział Wokalno-Aktorski
Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu	B – Wydział Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji
	C – Wydział Turystyki i Rekreacji
	C – Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wielkopolskim
Collegium Da Vinci z siedzibą w Poznaniu	b.d.
Europejska Wyższa Szkoła Biznesu w Poznaniu	b.d.
Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium z siedzibą w Gnieźnie	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie	b.d.
Politechnika Poznańska	A – Wydział Architektury
	A – Wydział Technologii Chemicznej
	A – Wydział Budowy Maszyn i Zarządzania
	A – Wydział Elektroniki i Telekomunikacji
	A – Wydział Informatyki
	B – Wydział Maszyn Roboczych i Transportu
	B – Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska
	B – Wydział Elektryczny
	B – Wydział Fizyki Technicznej
	B – Wydział Inżynierii Zarządzania
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu	A – Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych
	B – Wydział Animacji
	A – Wydział Architektury i Wzornictwa
	B – Wydział Edukacji Artystycznej

	A – Wydział Komunikacji Multimedialnej
	C – Wydział Malarstwa i Rysunku
	B – Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej
	B – Wydział Architektury Wnętrz i Scenografii
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	A – Wydział Towaroznawstwa
	A – Wydział Zarządzania
	A – Wydział Ekonomii
	A – Wydział Informatyki i Gospodarki Elektronicznej
	A – Wydział Gospodarki Międzynarodowej
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	A – Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej
	A – Wydział Teologiczny
	A – Wydział Historyczny
	A – Wydział Prawa i Administracji
	A – Wydział Nauk Społecznych
	A – Wydział Biologii
	A – Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
	A – Wydział Chemii
	B – Wydział Fizyki
	A – Wydział Matematyki i Informatyki
	B – Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu
	A – Wydział Neofilologii
	A – Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
	A – Wydział Studiów Edukacyjnych
	B – Instytut Kultury Europejskiej
	A+ – Wydział Anglistyki
Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	A – Wydział Farmaceutyczny
	A – Wydział Lekarski I
	A – Wydział Lekarski II
	A – Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	A – Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach
	A – Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu
	B – Wydział Technologii Drewna
	B – Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii
	B – Wydział Inżynierii Środowiska i Gospodarki Przestrzennej
	A – Wydział Leśny
	B – Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
	B – Wydział Ekonomiczno-Społeczny
Wielkopolska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Jarocinie	b.d.

Wielkopolska Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Środzie Wielkopolskiej	b.d.
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu	C – Wydział Finansów i Bankowości
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu	C – Wydział Studiów Społecznych
Wyższa Szkoła Biznesu w Pile	b.d.
Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Handlu i Usług w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla Stanisława Leszczyńskiego w Lesznie	b.d.
Wyższa Szkoła Humanistyczna w Lesznie z siedzibą w Lesznie	b.d.
Wyższa Szkoła Języków Obcych im. Samuela Bogumiła Lindego z siedzibą w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie z siedzibą w Koninie	b.d.
Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Logistyki w Poznaniu	C – Wydział Zarządzania i Logistyki
Wyższa Szkoła Marketingu i Zarządzania w Lesznie	b.d.
Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna w Koninie	b.d.
Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Techniczno-Humanistyczna - Kadry dla Europy z siedzibą w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Techniczno-Przyrodnicza w Poznaniu z siedzibą w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Uni-Terra z siedzibą w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Poznaniu	b.d.
Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wyniki kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych 2017 (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2017_10/ca19d390d520ad9a37d6f2ba7c8499e4.pdf) (dostęp: 07.11.2017)

Korekta raportu: Paulina Mechło

Redaktor pomocniczy: Wojciech Sabat